

Dilbar KADIROVA,

O'zbekiston Milliy universiteti professor v.b., falsafa fanlari nomzodi

Tel:+99890-92-500-02

E-mail:dilbarkadirova1@gmail.com

University of management and future technologies dotsenti, falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) Z.S.Nurullayeva taqrizi asosida

NOSAN'AT OB'EKTLAR ESTETIKASIDA ESTETIK ME'ZON VA ME'YORLARNING AHAMIYATI

Annotatsiya

Maqolada tabiat estetikasi, mehnat estetikasi, turmush estetikasi kabi nosan'at ob'ektlarda nafosatni, uyg'unlikni, yaratilishida estetik mezon va me'yorlarning o'rni, ularda garmoniya, ritm, ranglar, mutanosiblik, fraktallar va simmetriyaning ahamiyati va nosan'at ob'ektlarning estetika bilan uzviyligi masalalari o'rganilgan.

Kalit so'zlar: Tabiat, mehnat, turmush estetikasi, moda, kiyinish estetikasi, reklama, logotiplar estetikasi, san'at, me'yor, mezon, rang, fraktallar, simmetriya, garmoniya, proportsiya, go'zallik.

ЗНАЧЕНИЕ ЭСТЕТИЧЕСКИХ КРИТЕРИЙ И НОРМ В ЭСТЕТИКЕ НЕХУДОЖЕСТВЕННЫХ ОБЪЕКТОВ

Аннотация

В статье изучается роль и особенности эстетических критериев и норм в создании прекрасного и гармонии в нехудожественных объектах, таких как эстетика природы, эстетика труда, эстетика повседневности, а также значение гармонии, ритма, цвета, пропорции, фракталов и симметрии в них, и связь нехудожественных объектов с вопросами эстетики.

Ключевые слова: Природа, труд, эстетика повседневности, мода, эстетика одежды, реклама, эстетика логотипов, искусство, норма, критерия, цвет, фракталы, симметрия, гармония, пропорция, прекрасное.

THE IMPORTANCE OF AESTHETIC CRITERIA AND NORMS IN THE AESTHETICS OF NON-ART OBJECTS

Annotation

The article studies the role and features of aesthetic criteria and norms in the creation of beauty and harmony in non-artistic objects, such as the aesthetics of nature, the aesthetics of work, the aesthetics of everyday life, as well as the meaning of harmony, rhythm, color, proportion, fractals and symmetry in them, and connection of non-artistic objects with issues of aesthetics.

Key words: Nature, work, everyday aesthetics, fashion, clothing aesthetics, advertising, logo aesthetics, art, norm, criteria, color, fractals, symmetry, harmony, proportion, beauty.

Kirish. Ma'lumki, estetika fani nafaqat san'atni o'z ichiga oladi, estetika nosan'at obyektlarda ham mavjud bo'lib, bugungi kunda kundalik hayotimizni estetik qonuniyatlarsiz tasavvur qilish qiyin. Nosan'at obyektlar estetikasi esa, asosan tabiat, mehnat va turmush estetikasidan iboratdir. Masalan, san'at va dizaynni ni vujudga kelishida tabiat munosib o'rin egallagan, tabiatga taqlid asosida ko'plab san'at asarlari va san'at janrlari vujudga kelgan. Odam tabiatning tovushlarini, ritmlarini, ranglarini, tebranishlarini o'z sezgilari orqali anglaydi va ular asosida turli shakllar, tasvirlarni yaratadi. Ammo inson, tabiatni mexanik tarzda nusxalamaydi. Mutlaq mukammallikka intilish, inson tabiatiga xos bo'lgan ijodkorlikning asosidir. Maqsadga muvofiq harakat qilib, inson yangi voqelikni – moddiy va ma'naviy madaniyatni yaratdi, unda insonning ijodiy dahosi mujassamlashdi. Shunday qilib, madaniyat "ikkinchi tabiat" sifatida tabiatni o'zgartirdi, takomillastirdi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Antik falsafada tabiatga; stixiyali kuchlar (Demokrit); ideal dunyoning in'ikosi (Aflotun); uyg'un jarayon (Pifagor); mukammallik (Arastu), deb qaralgan^{x[1]}. Diniy ta'limotlarda tabiat ruhiy ibtidoning moddiy gavdalanishi va Xudo tabiatdan yuqori turadi deb tushunilgan. Uyg'onish davrida tabiatga barcha tabiiy uyg'unlik va mukammallikning yuzaga chiqishi sifatida qaralgan. G'arb faylasuflaridan Benedikt Spinoza esa, bundan farqli ravishda: "Men tabiatni na go'zal, na xunuk, na tartibli, na betartib deb tariflamayman. Zero, tabiat ham narsalar kabi faqatgina bizning tasavvurimizga ko'ra go'zal yoki xunuk, mukammal yoki tartibsiz deb baholanadi"^[2]. Tarixan qadimgi Misr va Bobilda (Bobil "osma bog'lari"), Qadimgi Yunoniston shaharlarida bog' san'ati mavjud bo'lgan. "Yevropada peyzaj bog'dorchiligining yuksalishi, Uyg'onish davrida, asosan Italiya va Fransiyada qayd etilgan; bu yerda monumental zinapoyalar, kaskadlar, ko'plab haykallar bo'lgan hudud reliefi faol ishlatilgan. Keyinchalik klassitsizmning estetik ideallari (qat'iy uyg'unlik, ratsionalizm, simmetriya) park ansambllarini rejalashtirish tamoyillarida o'z aksini topgan"^[3].

Tadqiqot metodologiyasi. Ma'lumki, estetika fani san'atning turli ko'rinishlari va janrlarida mavjud bo'lgan umumiy va universal qonuniyatlarni topishga intiladi, mazkur sohaning eng fundamental tushuncha va prinsiplarini shakllantiradi. Tarixan tabiat va san'atning birlashtirgan bir qancha tarmoqlar yuzaga keldi, masalan: landshaft bog'dorchiligi, bog' va park san'ati, floristika, ekibana, fitodizayn va b. Ularda barcha estetik mezonlar amal qilishini kuzatishimiz mumkin, ya'ni g'oyaviy mezonlar (g'oya, mazmun, uslub), rivojlantiruvchi mezonlar (dinamika, kontrast), me'yor mezonlari (garmoniya, ritm) va tashkiliy shakliy mezonlar (shakl, janr va kompozitsiya). Biz maqolada, tabiat, mehnat, turmush estetikasi kabi nosan'at ob'ektlar estetikalarida estetik ob'ektlarni ushbu mezonlar va ularning qonuniyatlari asosida umumlashtirgan holda tahlil qildik.

Tahlil va natijalar. Inson uzoq davom etgan ijod faoliyati jarayonida, san'at asarlari va me'morchilikda, buyumlarning tuzilishida, simmetriya va asimmetriya bilan bog'liq qonuniyatlarni qo'llagan. Simmetriya va asimmetriya vositalari orqali badiiy muvozanatning statik (tinch holati) va dinamik (serharakat) kompozitsiyalariga erishiladi. Simmetriya tabiatda o'zida mavjud bo'lib, unda tirik organizmlar evolyusiyasi jarayonida o'z simmetriyasini shakllantirganlar. Tana a'zolari qismlarining simmetrik joylashuvi, tirik organizmlarga harakat va ish paytida muvozanatni, hayotiylikni va moslashishni ta'minlaydi. Tabiatdagi simmetriya turlari 1 - ko'zguli (ikki tomonlama; barg simmetriyasi); 2 - radial nurli (moychechak simmetriyasi); 3 - konus simmetriyasidan iboratdir.

Ritm – elementlarning vaqt va makonda muntazam almashinuvi, takrorlanishi bo'lsa, biologik ritm (bioritm), vaqti-vaqti bilan biologik jarayonlar va hodisalarning tabiati va intensivligining o'zgarishidir. Kundalik va mavsumiy ritm - kunduzi va

kechasi va mavsum o'zgarishi tufayli, biologik jarayonlar va hodisalarning intensivligi va tabiatining davriy o'zgarishini anglatadi.

Fraktallar. "Fraktal" atamasi Benoit Mandelbrot tomonidan 1975 yilda kiritilgan va u 1977 yilda "Tabiatning fraktal geometriyasi" kitobining nashr etilishi bilan mashhur bo'lgan[4]. Fraktal (lotincha – singan, bo'laklarga bo'lingan) – u o'ziga o'xshashlik xususiyatiga ega, bo'lgan geometrik shakldir, ya'ni u bir nechta qismlardan iborat bo'lib, ularning har biri, butun tasvirga o'xshaydi. O'simliklar, masalan, hayvonlardan farqli o'laroq, aniq fraktal shaklga ega. Daraxtdan shoxga, shoxdan novdaga qarab, daraxtga aynan o'xshash shakl kichrayib boradi [5]. Landshaftning sifatini belgilovchi yetakchi uchta blok mavjud bo'lib, ular: topologik, funksional va estetik xususiyatlarni o'z ichiga oladi.

Mehnat estetikasida mehnat va ishlab chiqarishni go'zallik va maqsadga muvofiqlik asosida tashkil etish quyidagilardan iborat: ishlab chiqarish binolari uchun estetik mos arxitekturani loyihalash; dam olish joylarining intererlarini bezatish; qulay va chiroyli ish kiyimlarini yaratish; hududlarni obodonlashtirish va ko'kalamzorlashtirish va b. Ular esa, o'z navbatida estetik mezonlarga amal qilishni talab qiladi, estetik mezonlar esa, mehnat samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Estetika fanining tadqiqot ob'ektlaridan biri san'at ekan, san'atning kelib chiqishida ham mehnatning rolini unutmasligimiz kerak. Qadimgi inson nafaqat g'orlarga, eng avvalo mehnat qurollariga bezak bera boshlaganini ko'plab manbalarda uchratishimiz mumkin. Mehnat orqali san'at ham charxlanib borgan. Shuningdek, mehnat estetikasi - ishlab chiqarish muhitiga yangi estetik ko'rinish berish maqsadida, unga estetik qonuniyatlarni kiritish va ishlab chiqarishning umumiy madaniyatini oshirish demakdir. O'tgan asrlardan boshlab estetika sohasida texnika estetikasi, ishlab chiqarish estetikasi, badiiy dizayn nazariyasi kabi fanlar paydo bo'lgan bo'ldi. Jamiyat rivojlangan sari insonlarning estetik ehtiyojlari ham yuqorilab boradi. Shu jihatdan, mahsulotni ishlab chiqarish va iste'mol qilishning nafaqat iqtisodiy, texnologik, ergonomik, balki, estetik jihatlariga ham katta e'tibor qaratila boshlandi, chunki, mahsulotning estetik jihati, insonga ijobiy ta'sir ko'rsatishga qodir bo'lgan – ma'naviy qoniqish hissi bilan bog'liqdir. Bu talablarning bajarilishi, mahsulot ishlab chiqarish va sotishning maqsadga muvofiqligini, ishlab chiqaruvchining odamlarning doimiy o'zgarib turadigan did va talablariga o'z vaqtida javob berishini ta'minlaydi. Mehnat estetikasida ergonomika muhim o'rin egallaydi.

Ergonomika – (grekcha so'z bo'lib, "ergon – ish va "nomos" – qonun) ilmiy fan bo'lib, insonning mehnat faoliyatigini imkoniyatlarini o'rganadi, hamda, inson uchun qulay shart-sharoitlarni o'rganish, ishlab chiqish va ulardan amaliyotda foydalanishni o'z ichiga oladi, inson faoliyatini texnikaga bog'lagan holda loyihalashtiradi[6]. Ergonomika texnika estetikasi bo'lmish dizayn va uning yo'nalishlari, hamda arxitektura bilan bog'liq ekan, bu ergonomikada estetik asoslar va qonuniyatlarning o'rni muhimligini ko'rsatadi. Ergonomikaning estetik mezonlariga to'xtalsak.

Rang. Mehnat estetikasi va ergonomikada rangning ob'ekt funksiyasi bilan bog'liqligi, hamda, ishlab chiqarish jarayonining texnologik xususiyatlari hisobga olinadi. Rang odamga katta psixologik va fiziologik ta'sir ko'rsatadi. Issiqlik bilan ishlaydigan mehnat muassasalari uchun qizil, to'q sariq va boshqa "issiq" ranglarni emas, balki ko'k, yashil ranglardan foydalanish maqsadga muvofiqdir, chunki bu ranglar odamning jismoniy holatini yaxshilaydi va uning ish qobiliyatini oshiradi. Ranglarning xususiyati, ranglarni aralashtirish, ranglar uyg'unligi, yorug'lik va rang, dizaynda ranglar ishlatishning asosiy qonun-qoidalarini "Rangli kompozitsiya" fani o'rganadi.

Mutanosiblik – loyqlikni bildirib, ayrim qismlarning, buyum va hodisaning aniq o'zaro munosabati hisoblanadi. Mutanosiblik-me'morchilikda, texnikada, dizaynda qo'llaniladigan eng asosiy vositalardan biri hisoblanadi. Mutanosiblikka tegishli qonuniyatlarni – qadimgi Misr matematiklari, faylasuflari, yunon olimlari, ayniqsa, Pifagor, Arastu, Uyg'onish davri ijodkorlari Leonardo va Vinchi, Mikelanjelo, Rafael, Vinola, Brunelleski, Albertining shu soha bo'yicha olib borgan ilmiy-tekshirish ishlarida mujassam topgan bo'lib, butun insoniyat diqqatini hozir ham o'ziga jalb etadi.

Garmoniya. Dizayning asosiy maqsadlaridan biri, insonni moddiy va ma'naviy talablariga javob beradigan garmonik muhitni shakllantirishdir. Bu yerda predmetlarni nafaqat tashqi ko'rinishi, balki ko'proq ularning strukturaviy aloqalariga e'tibor qaratiladi. Bu jihat tizimga funksional va kompozitsion birlik beradi.

Estetika fanining amaliy tarmoqlaridan biri – bu turmush estetikasidir. Turmush estetikasi texnik estetika, ekologik estetika, atrofnii estetik tashkil etish, estetik tarbiya bilan chambarchas bog'liq. Turmushni estetik tashkil etilishi, insonning, hayotning barcha sohalarida go'zallikka intilishining namoyon etilishidir va u insonni estetik tarbiyalaydi, hayotini yanada uyg'un qiladi. Estetik qonuniyatlarni bo'lmish, uyg'unlik, proporsionallik, yaxlitlik, moslik, ritm, shakl va mazmun uyg'unligi va b. turmush estetikasida ham, go'zallikni va jozibadorlikni yaratishda munosib o'rin egallaydi. Shuningdek, go'zallik bu yerda nafaqat tashqi shaklni ifodalaydi, balki u "qulaylik", "foydalilik", "ergonomiklik" tushunchalari bilan uyg'unidir. Hayotda tashqi xulq-atvor madaniyati estetikasi, inson haqida birinchi taassurotni shakllantiradi, bu juda muhimdir. Bularga; tashqi ko'rinish – kiyim, poyabzal, soch turmagi, aksessuarlar, shuningdek, muloqot estetikasi, jestulyatsiya, ovqatlanish estetikasi va b. kiradi.

Kiyinish estetikasi. Kiyim-kechak (liboslar) dizayni andozalashtirish va loyihalashtirishni o'z ichiga oladi. Zamonaviy liboslar uchun xom-ashyo tanlayotib, shakl, andoza va rangni tanlashni amalga oshiradigan dizayner, libosni - bir vaqtning o'zida takrorlanmas va xotirada qoladigan qilib yarata olishi kerak. Kiyim bir tomondan, ma'lum bir ehtiyojlarni qondirsa, ikkinchi tomondan, u amaliy-bezak san'ati namunasi hamdir. Mato va kiyim ixtiro qilinishidan oldin ham, odam o'z tanasini tatuirovka, rasmlar, hayvonlarning terilari, patlari va turli bezaklar bilan bezashga harakat qilgan. Jamiyat taraqqiy etib borgan va insonlarning estetik didi oshib borgan sari, kiyimlarning bezagiga, jozibasiga e'tibor ortib borgan. Ma'lumki, kiyinish estetikasining bir qancha qoidalari mavjud bo'lib, kiyinishda rang sxemasi ularning ichida asosiylaridan birini tashkil qiladi[6].

Rang sxemasi – ranglarning uyg'un kombinatsiyasini o'z ichiga oladi. Rang sxemasining murakkabligi, unga kiritilgan ranglar soniga bog'liqdir. Masalan: monoxromatik shkala; ikki rangli shkala; uch rangli shkala va h.k.

Kiyimlardagi moda – bu naqshlar, chiziqlar, hoshiyalar, ranglar, bichim va bezaklarning shunday elementlari-ki, odamlar ma'lum davrda, muayyan ijtimoiy muhitda ularni eng chiroyli holat, deb hisoblaydilar. Unda tasviriy va dekorativ san'atlar hatto arxitekturaning me'yorlari va mezonlari muhim o'rin tutadi. Moda- doimiy ravishda "qanday bo'lishi lozim" yoki "lozim emas" degan baholovchi savollar orqali insonlarga o'z xukmini o'tkazuvchi tez o'zgaruvchan ijtimoiy-estetik jarayondir. Nima uchun "estetik?", chunki unda nafas, estetik did, ehtiyoj va idealning me'yor va mezonlari o'zgaradi va bu o'zgarish esa, jamiyatning ijtimoiy oqimga ta'sir qiladi. Har bir modada estetik me'yorlarning sifat va miqdori va uslublari, o'zgaradi. Masalan: klassik, romantik, modern, barokko, gotika va h.k.; Estetik talablar modada; qulaylik, go'zallik, kiyimning rangi, uslubini yaratish, kiyimni bezatish, naqsh va bezak uchun material tanlash, kiyim qismlarining nisbatlariga rioya qilishni o'z ichiga oladi. Moda – bir qancha vizual va reprezentativ asoslarga ega bo'lgan, ramziy shaklda ifodalangan- did demakdir.

Moda (urf) haqidagi dastlabki falsafiy ocherklar Angliyada paydo bo'lgan. A.Sheftsberi o'zining "Erkinlik haqidagi tajriba" asarida modaning insonning ichki dunyosiga va ma'naviy erkinligiga ta'sirini ta'riflab bergan[8].

Bugungi kunda estetika faniga ham, ijtimoiy-iqtisodiy sohalaridan yangidan-terminlar ham kirib kelmoqda. Masalan: marketing estetikasi; tovar estetikasi; brend estetikasi; kompaniya estetikasi va b. Ijtimoiy media estetikasida, tovarning yoki biznesning o'z "ohangi", yoki, estetik "tili", uslubni aks ettirilishi kerak. Ushbu "ohang", xabar, ranglar, shriftlar va b.ning "yaxlitligi", yoqimli uyg'unlikni yaratishga, tovarning jozibadorligini oshirishga yordam beradi[9]. Ular o'zida avvalambor vizuallikni aks etadi, unda esa, tasviriy san'at va grafikaning qonuniyatlari va mezonlari o'z ifodasini topadi. Shuning bilan birgalikda, ramz va timsollar estetik tasavvur, idrok va mushohada qilish uchun asos omil vazifasini o'taydi. Yuqorida keltirilgan estetika fanining mazu-g'oya, garmoniya, ritm, faktura, dinamika, kompozitsiya, uslub va shakl va mazmun, nur-soya va boshqa omillari reklamada ham muhim ahamiyatga ega, hamda, reklamaning muvaffaqiyatini ta'minlashga yordam beradi. Yangi kompyuter tizimlari reklama beruvchilarga qulaylik va keng imkoniyatlarni bermoqda. Dizayner grafiklar va bezovchilarning ishlarini yengillashtirib, tezlashtirmoqda. Reklamaning ayrim texnologik muammolari: ilustrasiyalari texnik nozikroq rangda tasvirlash; shrift o'lehamlariga aniq rioya qilish; ilustratsiya tovariga matn to'g'ri joylashtirish; solishtirishning zarurligi; reklama e'lonini konstruksiyalash, badiiy bezak va matn uyg'unligi mavjud bo'lib, ular nafasot qonunlari doirasida bo'lishlikni talab etadi. Sahna san'ati, dizayn va arxitektonika uyg'unligi natijasida, yangi – ekspozitsion yo'nalish paydo bo'ldi. U ikki xil janrdagi shaklga ega, ular; manumental va kamer. 1-si milliy mintaqaviy va xalqaro masshtabdagi mahobatli badiiy konstruksiyalashgan ko'rgazmalar uchun, 2-si kichik ko'rgazmalar, magazin vitrinalarida o'ziga xos "buyumlar teatri" sifatida qo'llaniladi. Ularning yaratilishi dizayn va arxitektorlarning yangi mutaxassislik yo'nalishiga aylandi-ki, u o'ziga xos qobiliyat bilim va mahoratni talab qiladi.

San'at omillari bo'lmish; shakl va mazmun, syujet, uslub, ijodiylik, g'oya, qisqa lo'ndalik, uyg'unlik, nur soya, kompozitsiya, ritm, ranglarning to'g'ri tanlanishi va b. reklama turli ko'rgazma logotip va brendlarning muvaffaqiyatini belgilab beradi.

Logotipda ranglar. Shu bilan birga logotipda rang, (Amerika tadqiqotlariga ko'ra) 60%ni tashkil qiladi, bu esa, rag'batlantiruvchi omil hisoblanadi. Qizil rang; faollikni, quvvatni oshiradi. U avtoulavlar, ovqatlanish muassasalari, kino sanoatida faol qo'llaniladi. Moviy rang; sokin, ishonch, himoyani his ettirish hususiyatlariga ega va u energetika, tibbiyot, bank sohasida keng qo'llaniladi. Yashil rang; boylik, obro'-e'tibor ekologik tozalik va tabiiylik ramzidir. "Yaxshi logotip uchun ikki, uch, to'rtta rang yetarli bo'ladi. Dizaynerlar ko'pincha 60-30-10 qoidasidan foydalanadilar. Bunda 3xil rang tanlanadi.

Logotipda shakllar. Oddiy geometrik shakllar, minimal uslubda logotiplarni yaratish uchun ajoyib hisoblanadi. Oddiy shakl - osonlik bilan ajralib turadi, u o'z-o'zidan "ishlaydi". Dizaynerning vazifasi, tasvir va brend o'rtasidagi aloqani mustahkamlashdir. Logotipda shakllar ko'pincha ma'lum bir ramzlarni ifodalaydi. Doira-doimiy harakat, birlik, do'stlikni; egri-egiluvchanlik-moslashuvchanlikni; kvadrat – barqarorlikni; uchburchak-kuchni, bilimni; vertikal chiziqlar- chidamlilikni; gorizontal chiziqlar- tinchlikni anglatadi.

Aytish mumkinki, ushbu faoliyat turlarida, badiiylik, ijod va nafasotga, go'zallikka intilish maqsadi mavjud ekan, ushbu faoliyat turlari bilan shug'ullanuvchi mutaxassislarining ongli, yoki, intuitiv ravishda – uyg'unlik, proporsiya, ritm, ranglar, kompozitsiya, faktura kabi, asosan san'atda ishlab chiqilgan estetik qonuniyatlar, me'yor va mezonlarga amal qilinishi talab qilinadi. Agar ushbu talablarga amal qilinmasa, muayyan maqsad bo'lgan "go'zallik", xunuklikka aylanadi"[10].

Bugungi kunda o'z o'rnida iste'molchilar ham bir necha guruhga bo'linib, tovar sotib olishga undovchi bir qancha omillar qatorida har bir iste'molchining o'z estetik qarashlari, ideallari va uslublari ham mavjud.

Xulosa va takliflar. Yuqorida ilgari surilgan fikrlar, yondashuvlar va farazlardan kelib chiqqan holda, san'atning umumnazariy masalalari estetik mezonlarining nosan'at ob'ektlari bilan uyg'unligi masalasiga quyidagicha xulosa qildik.

Insoniyat faoliyati turlarining takomillashuvi, tabiatga bo'lgan falsafiy, ma'naviy, madaniy va estetik munosabatni belgilaydi. Insonning barcha tarixiy davrlarda tabiatning go'zalligini anglashi, o'sha davr ideallari bilan bog'langan. Estetikaning ko'pgina qonuniyatlari (garmoniya,ritm, simmetriya va b.)tabiatdan o'zlashtirilgan. Estetika fanining tadqiqot ob'ektlaridan biri san'at ekan, san'atning charxlanib, rivoj topib borishida ham mehnat salmoqli o'rin egallab kelgan. Shuningdek, ishlab chiqarish muhitiga estetik qonuniyatlarni kiritish, ishlab chiqarishning umumiy madaniyatini va mehnat samarasini oshirish demakdir. Mehnat estetikasi va ergonomikada ishlatiladigan masshtab, rang, mutanosiblik, garmoniya, arxitektonika, kombinatorika kabi qonuniyatlar va tushunchalar estetik me'yor va mezonlar bilan uyg'undir.

Estetik qonuniyatlar bo'lmish, uyg'unlik, proporsionallik, yaxlitlik, moslik, ritm, shakl va mazmun uyg'unligi, ranglarning estetik hususiyatlari va b. turmush estetikasida ham, go'zallikni va jozibadorlikni yaratishda munosib o'rin egallaydi.

Shunday qilib, nosan'at ob'ektlarda san'atning umumnazariy masalalaridagi estetik mezonlar va me'yorlar to'g'ridan – to'g'ri, bevosita qatnashmasa-da, ular bilvosita deyarli barcha sohalarida go'zallik va jizibadorlikni yaralishida nihoyatda muhim o'rin tutadi. Shaxs va jamiyat hayotining barcha sohalarida, estetik mezonlardan maqsadli foydalanish, insonlarni sog'lom moddiy va ma'naviy jihatdan barkamol yashashga bo'lgan intilishlarini ro'yobga chiqarishda, juda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR

1. Pollitt, Jerome Jordan. The art of ancient Greece: sources and documents. Cambridge University Press, 1990.
2. Спиноза Б. Избранные произведения. В 2-х томах. Т2. М.1957.,стр 512.
3. Andrews, Malcolm. Landscape and western art. Vol. 10. Oxford University Press, USA, 1999.
4. Mandelbrot, Benoit B., and Benoit B. Mandelbrot. The fractal geometry of nature. Vol. 1. New York: WH freeman, 1982.
5. Karwowski, Waldemar, and William S. Marras, eds. Occupational ergonomics: principles of work design. CRC press, 2003.
6. DeLong, Marilyn Revell. "Clothing and aesthetics: Perception of form." Home Economics Research Journal 5.4 (1977): 214-224.
7. Шефтебери А. Эстетические опыты. М., 1975. С. 290.
8. Mazzalovo, Gerald. Brand aesthetics. Springer, 2012.
9. Jones, Geoffrey. Beauty imagined: A history of the global beauty industry. Oup Oxford, 2010.
10. Kadirova D.S. "Nafosat falsafasining mohiyati maqsadi va vazifalari" Namangan Davlat Universiteti Axborotnomasi..Namangan.. 2022.12.194-195.

